

УДК 712.4(447.72)

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2026.39.43>

ОЗЕЛЕНЕННЯ ПРИХРАМОВИХ ТЕРИТОРІЙ ІСТОРИЧНОЇ ЧАСТИНИ МІСТА ДНІПРО

Козурман Наталія Іванівна¹, Ільченко Лариса Анатоліївна²,
Мильнікова Ольга Олександрівна³

¹магістр з садово-паркового господарства,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, Україна,
e-mail: kozurman030303@gmail.com, orcid: 0009-0009-7037-8379

²кандидат сільськогосподарських наук,
доцент кафедри садово-паркового мистецтва та ландшафтного дизайну,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, Україна,
e-mail: ilchenko.l.a@dsau.dp.ua, orcid: 0000-0002-2921-9933

³кандидат біологічних наук, доцент,
доцент кафедри садово-паркового мистецтва та ландшафтного дизайну,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, Україна,
e-mail: olgadnepri@i.ua, orcid: 0000-0001-9393-0319

Анотація. В публікації охарактеризовано озеленення трьох дніпровських храмів.

Мета – дослідження та аналіз деревно-чагарникової та квіткової рослинності прихрамових територій історичного району міста Дніпро, надання рекомендацій щодо її покращення.

Методологія. Застосовано маршрутне обстеження території, інвентаризацію зелених насаджень, методи вимірювання та порівняння, синтезу та аналізу. Для створення проєкту озеленення вибрано програму "Realtime Landscaping Architect".

Результати. Встановлено асортимент дендрофлори та квіткового оформлення зелених зон Спасо-Преображенського, Свято-Троїцького кафедральних соборів та Храму Святителя Миколая. Виявлено спільні для трьох церков види деревних (*Aesculus hippocastanum* L., *Betula pendula* Roth., *Buxus sempervirens* L., *Picea pungens* Engelm. "Glauc") та квіткових рослин (*Petunia hybrida* hort. ex E. Vilm. "Surfinia", *Sedum spectabile* Boreau, *Hosta plantaginea* (Lam.) Asch., *Tradescantia virginiana* L., *Chrysanthemum* × *koreanum* Nakai, *Iris barbata*). З'ясовано, що найбільшим загальним таксономічним представництвом характеризується родина *Rosaceae* Juss. Висвітлено видове різноманіття деревно-чагарникової рослинності за чисельним складом у межах кожної з досліджуваних прихрамових територій. Акцентовано увагу на використанні троянд різних груп та їхньому сакральному значенні. Зазначено кількісні показники місцевої та інтродукованої дендрофлори трьох храмів.

Запропоновано проєкт озеленення занедбаної ділянки на території Спасо-Преображенського кафедрального собору з таким асортиментом рослин: *Buddleja davidii* Franch., *Cotinus coggygria* Scop., *Paeonia* × *suffruticosa* Andrews, *Berberis thunbergii* DC., *Euonymus fortunei* Hand.-Maz., *Pinus mugo* Turra, *Ilex aquifolium* L., *Berberis* × *media* Ahrendt, *Juniperus sabina* L., *Cerastium biebersteinii* DC., *Lavandula angustifolia* Mill., *Festuca ovina* L. Обґрунтовано доцільність добору зазначених декоративних рослин.

Наукова новизна. Вперше визначено видовий асортимент дендрофлори та квіткової рослинності храмів історичної частини м. Дніпро та розроблено проєкт озеленення однієї з локацій Спасо-Преображенського собору

Практична значущість. Отримані результати можуть слугувати підґрунтям для оптимізації зелених зон обстежених церков задля підвищення їх функціонального значення та декоративності.

Ключові слова: озеленення, прихримова територія, кафедральні собори, дендрофлора, види рослин.

ВСТУП

Озеленення прихрамових територій – важливий аспект у процесі створення зеленої інфраструктури міста. Більшість наявних літературних джерел торкається архітектурних особливостей зведення церковних споруд та їх планувальної організації або знайомить нас здебільшого з утилітарним значенням зелених насаджень у межах стародавніх монастирських садів. У сучасних умовах рослини в сакральних ландшафтах загалом виконують декоративну функцію і створюють атмосферу затишку та душевного спокою. Їх добір – доволі складна задача. Проведене нами дослідження розглядаємо як своєрідний внесок до розширення загальної інформації стосовно озеленення храмів у м. Дніпро.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

За повідомленням М. Ладнюк, церква з оточуючим ландшафтом підводить територію до сакрального рівня, простір якого сприймається як єдиний духовний осередок [9, с. 276]. Сакральне середовище характеризують відкриті і напіввідкриті простори із зеленими насадженнями, елементами благоустрою, наявним історичним і сучасним ландшафтным дизайном. Для формування останнього велике значення має архітектонічна цінність дерев, обумовлена їхньою будовою, висотою, формами і розмірами крони [9, с. 283].

Питання відсутності чітких церковних канонів, які б визначали асортимент рослин для озеленення культових споруд, порушуються кількома фахівцями. На їхню думку, важелями впливу під час створення сакрального ландшафту можуть виступати особливості рельєфу місцевості, архітектурні рішення, природно-кліматичні умови, національні традиції та релігійні вподобання [4, с. 61; 11, с. 122; 19, с. 45]. О. Дементьєва, Ю. Котовська і М. Дерконос [4] уточнюють: «ландшафтне оформлення православних храмів здійснюють переважно у вільному стилі».

Перспективи озеленення об'єктів спеціального призначення на прикладі територій Свято-Успенського собору та храму

Вселенських Учителів і Святителів: Василя Великого, Григорія Богослова та Іоанна Златоуста окреслено херсонськими та вінницькими дослідниками відповідно. В обох публікаціях представлено проєкти створення зелених насаджень на зазначених прихрамових територіях із запропонованим асортиментом для їх реалізації. Відмінність між ними полягає в доборі декоративних рослин. У вінничан серед рекомендованого рослинного матеріалу превалюють трав'янисті квіткові та злакові представники, а саме: костриця сиза, міскантус китайський та піннісетум [16, с. 178]. Херсонці акцентують увагу на застосуванні хвойної дендрофлори, зокрема культиварів роду *Juniperus* з різною фактурою кори, формою хвої та архітектонікою гілок [7, с. 132]. Хоча О. Міщенко анонсує дещо іншу інформацію: «закономірно, що біля католицьких храмів частіше, ніж біля православних, можна побачити особини ялівців звичайного, козацького, китайського, лускатого; декоративні форми ялини звичайної та ялини колючої» [11, с. 122].

Дендрологічний план озеленення території церкви в с. Іскрене Звенигородського району Черкаської області розроблено В. Литвиненко і Ю. Величко [10] задля підвищення декоративності та покращення естетичного вигляду об'єкта. До асортименту залучено види та культивари рослин: *Malus domestica* L., *Prunus cerasus* L., *Juniperus excelsa* L., *Juniperus procumbens* L., *Buxus sempervirens* L., *Euonymus fortunei* L., *Thuja occidentalis* "Columna" L., *Thuja occidentalis* "Smaragd" L., а також троянди (*Rosa* L.), форзицію (*Forsythia* L.). Запропоновано як заміну насаджень (наприклад, з акації білої), так і створення нових композицій [10, с. 31].

С. Роговським [19] досліджено специфіку озеленення сакрального ландшафту біля храмового комплексу в селі Буки Сквирського району Київської області. До його складу входить не лише церква Св. Євгена Великомученика, але й дзвіниця та дві каплиці. На думку фахівця, створення масштабних рокаріїв з вкрапленням хвойних і листяних акцентних дерев та кущів підкреслюють

особливість та незвичайність цієї території [19, с. 46], а плакучі форми *Morus alba* "Pendula", *Styphnolobium japonica* "Pendula", *Sorbus aucuparia* "Pendula" урівноважують наявні ландшафтні композиції [19, с. 47]. Автором ще наведено перелік життєвих форм рослин прихрামової території, їх кількісний склад, охарактеризовано дендрофлору за декоративними властивостями, зазначено квітковий асортимент, виокремлено ґрунтопокривні рослини.

М. Сидор торкнувся тематики обсаджування деревами галицьких каплиць, виділяючи липи та тополі. Окрім їхнього сакрального значення, за даними дослідника [20, с. 190], зазначені чи будь-які інші «м'які» породи дерев та кущів добре поглинають вологу, забезпечують сухість прилеглих до них територій, зумовлюючи належні умови зберігання підвалин самих споруд.

Сеульськими вченими відзначено позитивний акустичний вплив рослинності, висадженої вздовж під'їзної дороги до території католицького собору Мьондон. Створене озеленення через 4 роки сприяло зменшенню шуму та зміні звукового ландшафту, що підтверджено відповідними дослідженнями та соціальним опитуванням [22].

МЕТА

Метою статті є дослідження та аналіз озеленення трьох храмів історичного району міста Дніпро, надання рекомендацій щодо його покращення.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Для дослідження нами вибрано об'єкти сакрального значення в історичній частині Соборного та Шевченківського районах м. Дніпро. Спасо-Преображенський кафедральний собор (СПКС) є унікальною пам'яткою нагірної частини міста та головним центральним храмом Дніпропетровської єпархії Української Православної Церкви. Знаходиться за адресою: площа Соборна, 1 (рис. 1). Храм Святителя Миколая (ХСМ) збудовано в давньоруському стилі на Монастирському острові, неподалік пам'ятника Т. Шевченка, на березі річки Дніпро (рис. 2). Свято-Троїцький кафедральний собор (СТКС) було споруджено на місці першої міської церкви на честь Казанської ікони Божої Матері. Церква має статус пам'ятки архітектури, її розташування – Троїцька площа, 7 (рис. 3, 4).

Під час дослідження об'єктів озеленення зазначених храмів у 2025 р. з'ясували таке: на їх території зростає 53 види та

Рис. 1. Преображенський собор [6]

Рис. 2. Загальний вигляд ХСМ [6]

Рис. 3. Загальний вигляд СТКС [6]

Рис. 4. Дзвіниця Троїцького храму [6]

декоративні форми дендрофлори, охоплені 2 відділами, 18 порядками, 21 родинами, 38 родами. До відділу Голонасінні належать 7 родів, відділ Покритонасінні налічує 31 рід. Найчисленнішими родинами визначено такі: Розові (*Rosaceae* Juss.) – 16 видів і форм, Кипарисові (*Cupressaceae* F. Neger) – 8 видів і культиварів, Соснові (*Pinaceae* Lindl.) – 6 видів і форм. Наступні родини класифіковано як нечисленні: Вербові (*Salicaceae* Lindl.) включають три види, а Барбарисові (*Berberidaceae* Torr. et Gray), Березові (*Betulaceae* C. A. Agardh.) та Маслинові (*Oleaceae* Lindl.) мають у своєму складі по 2 види. Решта репрезентовані лише одним видом або декоративною формою, а саме: Бобові (*Fabaceae* Lindl.), Будлеєві (*Buddlejaceae* Wilhelm.), Букові (*Fagaceae* A. Br.), Виноградові (*Vitaceae* Juss.), В'язові (*Ulmaceae* Mirb.), Гіркокаштанові (*Hippocastanaceae* Torr. et Gray.), Гортензії (*Hydrangeaceae* Endl.), Мальвові (*Malvaceae* Juss.), Пижмівкові (*Adoxaceae* E. Mey.), Півонієві (*Paeaniaceae* Raf.), Самшитові (*Buxaceae* Dumort), Сапіндові (*Aceraceae* Lindl.), Тютюві (*Moraceae* Lindl.), Симарубові (*Simarubaceae* Lindl.).

Загалом видове розмаїття в зелених насадженнях біля сакральних будівель забезпечують туя західна (*Thuja occidentalis* L.), кипарисовик горіхоплідний (*Chamaecyparis pisifera* Endl.), біота східна (*Biota orientalis* L.), ялина колюча (*Picea pungens* Engelm.), барбарис Тунберга (*Berberis thunbergii* L.), персик звичайний (*Persica vulgaris* Mill.), пухироплідник калинолистий (*Physocarpus opulifolius* L.), гіркокаштан звичайний (*Aesculus hippocastanum* L.), самшит вічнозелений

(*Buxus sempervirens* L.), гібіск сирійський (*Hibiscus syriacus* L.), тополя китайська (*Populus simonii* Carr.), гортензія крупнолиста (*Hydrangea macrophylla* Thunb.), слива домашня (*Prunus domestica* L.), береза повисла (*Betula pendula* Roth.), ліщина звичайна (*Corylus avellana* L.), вишня звичайна (*Prunus cerasus* L.), виноград європейський (*Vitis vinifera* L.), шипшина собача (*Rosa canina* L.), клен гостролистий (*Acer platanoides* L.), ялівець звичайний (*Juniperus communis* L.), дуб звичайний (*Quercus robur* L.), сосна кримська (*Pinus Pallasiana* D. Don.), тополя біла (*Populus alba* L.), тополя Болле (*Populus bolleana* L.), ялівець козацький (*Juniperus sabina* L.), магонія падуболиста (*Mahonia aquifolium* Nutt.), горобина звичайна (*Sorbus aucuparia* L.), ясен зелений (*Fraxinus excelsior* L.), робінія псевдоакація (*Robinia pseudoacacia* L.), півонія деревоподібна (*Paeonia* × *suffruticosa* Andrews.), калина звичайна (*Viburnum opulus* L.), ялиця біла (*Abies alba* Mill.), вишня чагарникова (*Prunus eminens* Mill.), ялівець скельний (*Juniperus scopulorum* Sarg.), ялина звичайна (*Picea abies* Karst.), сосна Веймутова (*Pinus strobus* L.), спірея середня (*Spiraea media* L.), спірея верболиста (*Spiraea salicifolia* L.), айлант найвищий (*Ailanthus altissima* Mill.), в'яз низький (*Ulmus pumila* L.), бузок звичайний (*Syringa vulgaris* L.), вишня пташина (*Prunus avium* L.), шовковиця чорна (*Morus nigra* L.), будлея Давида (*Buddleja davidii* Franch.), кизильник горизонтальний (*Cotoneaster horizontalis* Decne.), хеномелес японський (*Chaenomeles japonica* Thunb.), вишня японська (*Prunus serrulata* Lindl.). Встановлену кількість представників кожного виду рослин відображено в табл. 1, лише 4 породи наявні в насадженнях усіх церков: береза повисла, гіркокаштан звичайний, самшит вічнозелений, ялина колюча "Glaucia".

Найпоширенішими на прихорамових територіях СПКС та ХСМ визначено троянди, 328 та 177 шт. відповідно. Серед них трапляються як види (*Rosa rugosa* Thunb.), так і садові групи: англійська, ґрунтопокривна, дрібноквіткова, плетиста, поліантова, флорибунда, чайно-гібридна, штамбова (табл. 1). Останні репрезентовані 27 різноманітними сортами. В насадженнях Преображенського собору преvalюють серед них "Midsummer" (94 шт.) та "Ора Potschke" (82 шт.). Зазначимо, що більшість троянд впорядкована у вигляді алей, розташованих з північної, західної та східної сторін храму. Трояндову клумбу біля його центрального входу, на наш погляд, бажано сформувати за кольоровою гамою квіток, щоб

уникнути дисбалансу під час цвітіння рослин. Трійка лідерів зеленої зони церкви Святителя Миколая представлена сортами чайно-гібридних троянд: "Everest" (44 шт.), "Gloria Day" та "Opa Putschke" (обидва по 40 шт.). Значущість цієї рослини в озелененні храмів легко пояснити, адже «троянда слугує у християнській культурі символом Божественної любові та милості, святості та любові до Бога,

проливі крові та страждань Христа, мучеництва святих, чеснот, а також ідей воскресіння та Небесного блаженства» [5]. Панівне становище в межах Свято-Троїцького кафедрального собору належить самшиту вічнозеленому з часткою 38,5%, проте троянди теж залучені до оздоблення прихрамової території та становлять п'яту частину від загальної кількості рослин (табл. 1).

Таблиця 1

Кількісний склад дендрофлори на території досліджуваних храмів

№	Назва видів	Назва об'єкта					
		СПКС		СТКС		ХСМ	
		шт.	%	шт.	%	шт.	%
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Айлант найвищий	–		–		2	0,5
2.	Барбарис Тунберга	–		4	2,6	2	0,5
3.	Береза повисла	1	0,2	1	0,7	1	0,3
4.	Біота східна	1	0,2	3	2	–	
5.	Будлея Давида	–		–		1	0,3
6.	Бузок звичайний	–		–		42	11,4
7.	В'яз низький	2	0,4	–		2	0,5
8.	Виноград європейський	–		1	0,7	–	
9.	Вишня звичайна	–		2	1,2	–	
10.	Вишня пташина	–		–		2	0,5
11.	Вишня чагарникова	12	2,4	–		–	
12.	Вишня японська "Hisakura"	–		–		1	0,3
13.	Гібіск сирійський	–		3	2	12	3,3
14.	Гірकोкаштан звичайний	4	0,8	1	0,7	2	0,5
15.	Горобина звичайна	1	0,2	–		–	
16.	Гортензія крупнолиста "You Me Together"	–		1	0,7	–	
17.	Дуб звичайний	8	1,6	–		–	
18.	Калина звичайна	1	0,2	–		–	
19.	Кизильник горизонтальний	–		–		4	1,1
20.	Кипарисовик горохоплідний "Filifera Nana"	–		9	5,9	1	0,3
21.	Клен гостролистий	7	1,4	–		–	
22.	Ліщина звичайна	–		2	1,2	–	
23.	Магонія падуболиста	1	0,2	–		–	
24.	Персик звичайний	–		3	2	–	
25.	Півонія деревоподібна	1	0,2	–		–	
26.	Пухироплідник калинолистий	–		5	3,3	–	
27.	Робінія псевдоакація	11	2,2	–		2	0,5
28.	Самшит вічнозелений	28	5,5	59	38,5	2	0,5
29.	Слива домашня	–		1	0,7	–	
30.	Сосна Веймутова	–		–		1	0,3
31.	Сосна кримська	31	6,1	–		–	
32.	Спірея верболиста	–		–		2	0,5
33.	Спірея середня	–		–		6	1,6
34.	Тополя біла	1	0,2	–		–	
35.	Тополя Болле	7	1,4	–		–	
36.	Тополя чорна	–		1	0,7	–	
37.	Туя західна "Golden Globe"	–		9	5,9	–	
38.	Туя західна "Brabant"	2	0,4	–		–	
39.	Туя західна "Smaragd"	–		15	9,8	6	1,6

Продовження таблиці 1

1	2	3	4	5	6	7	8
40.	Хеномелес японський	–	–	–	–	2	0,5
41.	Шипшина собача	1	0,2	–	–	5	1,4
42.	Шовковиця чорна "Pendula"	–	–	–	–	1	0,3
43.	Ялина звичайна	–	–	–	–	3	0,8
44.	Ялина колюча "Glauca"	7	1,4	2	1,2	1	0,3
45.	Ялиця біла	2	0,4	–	–	–	–
46.	Ялівець звичайний	25	5	–	–	20	5,4
47.	Ялівець звичайний "Nidiformis"	–	–	–	–	1	0,3
48.	Ялівець козацький	24	4,7	–	–	33	9
49.	Ялівець скельний "Skyrocket"	–	–	–	–	35	9,5
50.	Ясен зелений	1	0,2	–	–	–	–
51.	Троянда англійська "Charles Darwin"	10	2	–	–	–	–
52.	Троянда англійська "Peach Miracle"	1	0,2	–	–	–	–
53.	Троянда ґрунтопокривна "Red Velvet"	–	–	2	1,2	–	–
54.	Троянда ґрунтопокривна "Scarlet"	11	2,2	–	–	–	–
55.	Троянда ґрунтопокривна "White Terry"	2	0,4	–	–	–	–
56.	Троянда ґрунтопокривна "Yellow Fairy"	–	–	1	0,7	–	–
57.	Троянда дрібноквіткова "Rosa Luxe Poland"	2	0,4	–	–	–	–
58.	Троянда зморшкувата "F.J. Grootendorst"	1	0,2	–	–	–	–
59.	Троянда зморшкувата "Pink Grootendorst"	–	–	–	–	16	4,3
60.	Троянда плетиста "Mont Blanc"	–	–	7	4,6	–	–
61.	Троянда поліантова "White Pet"	–	–	–	–	18	4,9
62.	Троянда флорибунда "Cream Abundance"	12	2,4	–	–	–	–
63.	Троянда флорибунда "Leonardo da Vinci"	27	5,3	–	–	19	5,1
64.	Троянда флорибунда "Midsummer"	94	18,3	–	–	–	–
65.	Троянда флорибунда "Schneekusschen"	1	0,2	–	–	–	–
66.	Троянда чайно-гібридна "Elina"	–	–	12	7,8	–	–
67.	Троянда чайно-гібридна "Cherry Lady"	–	–	3	2	–	–
68.	Троянда чайно-гібридна "Double Delight"	5	1	–	–	–	–
69.	Троянда чайно-гібридна "El Toro"	22	4,3	–	–	–	–
70.	Троянда чайно-гібридна "Everest"	6	1,2	–	–	44	11,9
71.	Троянда чайно-гібридна "Gloria Day"	–	–	–	–	40	10,9
72.	Троянда чайно-гібридна "Opa Potschke"	82	16,1	–	–	40	10,9
73.	Троянда чайно-гібридна "Piano"	–	–	3	2	–	–
74.	Троянда чайно-гібридна "Pierre"	–	–	1	0,7	–	–
75.	Троянда чайно-гібридна "Pink Intuition"	11	2,2	–	–	–	–
76.	Троянда чайно-гібридна "Primavera"	13	2,6	–	–	–	–
77.	Троянда чайно-гібридна "Roseberry"	8	1,6	–	–	–	–
78.	Троянда чайно-гібридна "Sweet palette"	20	3,9	–	–	–	–
79.	Троянда штамбова "New Done"	–	–	2	1,2	–	–
Всього		507	100	153	100	369	100

За твердженням М. Гайковського, в українській ментальності дерево і його окремі види розглядаються традиційно крізь призму християнства. З появою Сина Божого (мається на увазі Різдво Христове) кожне дерево прагнуло обдарувати свого Творця і Володаря. Усі садові дерева принесли солодкі і запашні плоди. Ялина не мала таких і гірко плакала, але все одно поспішила до яскині. Тут ангел Божий торкнувся до неї жезлом, і її

сльози заіскрилися, а вона з радості спалахнула райдугою світла. Маленький Христос від того вперше засміявся, а його Пречиста Мати поблагословила ялинку, відзначивши, що їй відтоді радітиме уся дітвора [2, с. 31]. Інший дослідник змальовує сосну [8, с. 356] як благословенну Господом за те, що її деревина виявилась непридатною для цвяхів за хресних страждань Спасителя. Між іншим, обидві породи зростають в обстежених насадженнях.

Доречними в озелененні храмів херсонські фахівці розглядають вічнозелені рослини: *Juniperus virginiana*, *J. sabina*, *Thuja occidentalis* та їхні декоративні форми, *Chamaecyparis lawsoniana* і *C. pisifera*, *Picea pungens* та *P. pungens* 'Glauca', *Pinus pallasiana*, *Platycladus orientalis*, *Taxus baccata*, *Microbiota decussata*, а також представників родів *Abies* та *Larix* [4, с. 62]. Більшість є й на досліджених територіях (табл. 1, рис. 5).

Спираючись на аналіз географічного походження рослин, маємо зазначити, що лише в озелененні Преображенського собору переважає аборигенна дендрофлора, в зелених зонах СТКС і ХСМ домінують інтродуценти (табл. 2).

Ми погоджуємось з думкою херсонських колег про те, що створення нових зелених насаджень зі змістовним сакральним навантаженням має базуватись на глибокому пізнанні еколого-біологічних особливостей рослин.

Доцільно брати за основу місцеві деревні породи [4, с. 61].

Квіткове оформлення також розглядається як важливий елемент озеленення прихрामової території, що забезпечує її окрасу та створює затишок для парафіян. До асортименту квіткових рослин на території Спасо-Преображенського кафедрального собору входять 25 видів; 19 та 15 видів відповідно зростають у зелених зонах Храму Святителя Миколая та Спасо-Троїцького кафедрального собору. Сульфінія гібридна, очиток видний, хоста подорожникова, традесканція віргінська, півники бородаті та хризантема корейська є в озелененні всіх досліджуваних храмів. Пеларгонія зональна, лілія гібридна, лілійник рудий, мильнянка звичайна, чорнобривці розлогі, геліантус осінній, півонія трав'яниста, юка нитчаста наявні на території двох храмів. Решту видів виявлено в квітковому оформленні лише

Рис. 5. Вічнозелена флора на території СТКС (зліва) і ХСМ (справа) [6]

Таблица 2

Аналіз аборигенної та інтродукованої дендрофлори 3-х храмів [6]

№	Територія храму	Частка аборигенної рослинності	Частка інтродукованої рослинності
1.	Преображенський собор	63%	37%
2.	Троїцький собор	35%	65%
3.	Храм Святителя Миколая	41%	59%

однієї з церков: рудбекію волосисту, барвінок малий, гіацинт гібридний, ромашку звичайну, шавлію польову, волошку підбілену, сокирки декоративні, гвоздику трав'янисту, лузімахію крапчасту, мак декоративний, молочай декоративний, анемону весняну, нарцис гібридний (Спасо-Преображенський собор), цинію звичайну, мальву звичайну, королицю звичайну, бегонію садову, ехінацею пурпурову, жоржину багаторічну (Свято-Троїцький собор), хлорофітум чубатий, очиток їдкий, лаванду вузьколисту, піретрум дівочий, айстру новобельгійську (Храм Святителя Миколая). Деяким з них у християнстві надають певну характеристику і уособлення: наприклад, біла лілія символізує чистоту та незайманість [5]; мальва – любов до рідної землі та свого народу [21, с. 30], а мак вважається символом безвинно пролитої крові [21, с. 138]. За повідомленням О. Кушніра, великою повагою в українців користуються півники (*Iris* L.), здатні оберігати від «нечистих духів». Автор асоціює ці квіти з півнем і його співом, що виступає у вигляді протидії злим силам. А барвінок (*Vinca* L.) класифікується як символ радісної життєвої сили переходу від земного життя до небесного, вічності та потойбічності [8, с. 358].

На прихрамових територіях СТКС та ХСМ застосовується також контейнерне озеленення з використанням пеларгонії зональної, сульфінії гібридної та хлорофітума чубатого, останній вид є лише в ландшафтному дизайні другої церкви.

Варто зазначити, що під час проведення інвентаризації зелених насаджень Спасо-Преображенського кафедрального Собору виявлено занедбану ділянку, розміщену біля паркану із західного боку (рис. 6).

Незважаючи на скошену бур'янисту рослинність, її вигляд вносить певний дисбаланс щодо сприйняття прихримої території як упорядкованого об'єкта з естетичної точки зору.

Нами запропоновано проєкт реконструкції цієї ділянки з врахуванням елементів озеленення та експлікації (рис. 7, 8).

Наявні 5 екземплярів *Robinia pseudoacacia*, невеликий трансформатор і невисокий прожектор вдало поєднали із запропонованим асортиментом декоративних рослин (табл. 3).

Зазначені рослини підібрано з огляду на їхній період цвітіння та декоративні властивості. Привабливість рекомендованої зеленої зони протягом року зможуть забезпечити оригінальне листя скумпії, барбарису, бруслини; палітра квіток півонії, будлеї, лаванди; нестандартні пагони ялівцю та сосни; плоди падуба. Останні, за твердженням київських фахівців [14], заслуговують на увагу як яскравий елемент взимку. Також бажано між сформованими міксбордерами створити газонне покриття, використовуючи травосуміш для звичайного садово-паркового газону.

Варто зазначити, що результати дослідження низки лікарських рослин задля застосування їх в озелененні міста, представлені херсонськими дослідницями, підтвердили

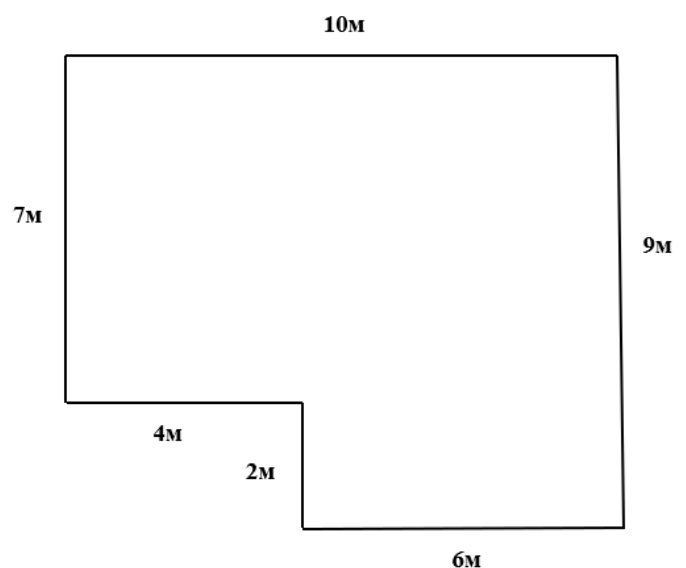

Рис. 6. Проєктована ділянка: А – загальний вигляд, Б – розмір ділянки [6]

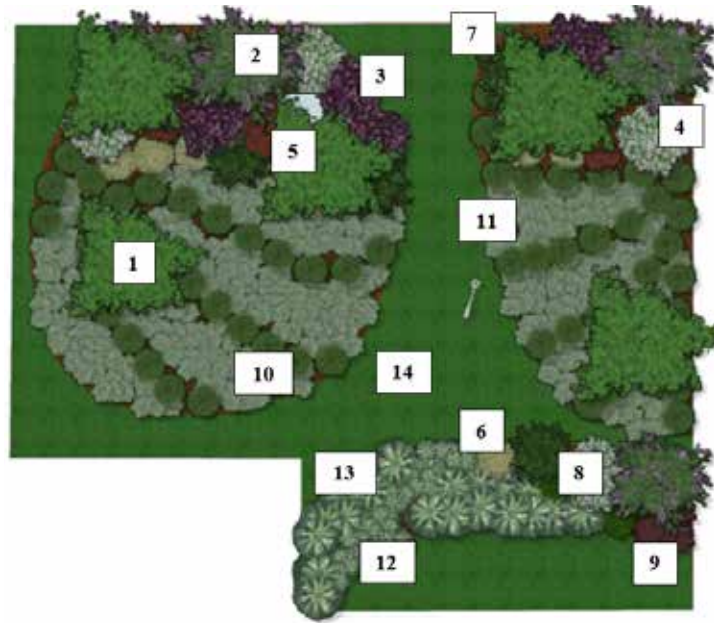

Рис. 7. План озеленення території проєктованої ділянки [6]

Рис. 8. Ескіз проєктованої ділянки з різних ракурсів [6]

доцільність включення *Lavandula angustifolia* до нашого проєкту. На думку О. Демет'євої та Т. Бойко, згідно з проведеною екологічною оцінкою, лаванда вузьколиста добре переносить міські умови, є посухостійкою, характеризується високою декоративністю, є більш тіньовитривалою, проте незимостійка [3, с. 336]. На противагу їм, Г. Панциревою зі співавторами [15, с. 155] окреслено високі адаптаційні можливості культиварів лаванди вузьколистої (*Gem*, *Alba*, *Munstead*, *Rosea*) щодо низьких негативних температур, зокрема, в умовах Поділля. Авторами також висвітлено цінність лаванди вузьколистої для різних варіантів використання: клумби, рабатки, міксбордери, композиції

ландшафтного типу та їхніх зменшених модифікацій, що імітують природні угруповання [15, с. 151]. Можливості застосування *Festuca ovina*, *Cerastium biebersteinii* для зеленого будівництва оприлюднено фахівцями з Білої Церкви [1] та Вінниці [13, с. 303] відповідно. Дослідницями О. Решетюк та А. Філіпенко описано переваги представників роду *Berberis* як складових частин ландшафтного дизайну. Серед них: зимостійкість та посухостійкість, швидке зростання, рясне цвітіння, газостійкість багатьох видів, невибагливість до ґрунтових умов, стерпність до міських умов та обрізування [18, с. 66]. Використання в системі озеленення *Juniperus sabina* та способи його розмноження розглянуто І. Мозговою [12].

Таблиця 3

Асортиментна відомість для оптимізації озеленення території [6]

Номер з/п	Умове позначення	Назва виду (українська і латинська)	Кількість, шт.
1		Робінія псевдоакація (<i>Robinia pseudoacacia</i> L.)	5
2		Будлея Давида (<i>Buddleja davidii</i> Franch.)	4
3		Скумпія звичайна (<i>Cotinus coggygria</i> Scop.)	4
4		Півонія деревоподібна "Fragrant Jade" (<i>Paeonia</i> × <i>suffruticosa</i> "Fragrant Jade")	4
5		Барбарис Тунберга "Chocolate Summer" (<i>Berberis thunbergii</i> "Chocolate Summer")	3
6		Бруслина Форчуна "Emerald Gaiety" (<i>Euonymus fortunei</i> "Emerald Gaiety")	10
7		Сосна гірська "Mops" (<i>Pinus mugo</i> "Mops")	4
8		Падуб звичайний (<i>Ilex aquifolium</i> L.)	2
9		Барбарис середній "Red Jewel" (<i>Berberis</i> × <i>media</i> "Red Jewel")	3
10		Ялівець козацький "Rockery Gem" (<i>Juniperus sabina</i> "Rockery Gem")	60
11		Роговик Біберштейна (<i>Cerastium biebersteinii</i> DC)	60
12		Лаванда вузьколиста (<i>Lavandula angustifolia</i> Mill.)	10
13		Костриця овеча (<i>Festuca ovina</i> L.)	20
14		Травосуміш для садово-паркового газону (райграс, костриця, тонконіг)	10 кг

Деякі форми ялівцю козацького, барбарису Тунберга, лаванду вузьколисту та роговик Біберштейна уманські фахівці пропонують залучати і до певних насаджень спеціального призначення [17, с. 43–44]. А *Euonymus fortunei* їхніми колегами вибрано для створення групових посадок на території Церкви в селі Іскрене [10, с. 32].

ВИСНОВКИ

Загалом до озеленення 3-х храмів історичної частини м. Дніпра залучено 53 види та декоративні форми рослин. У структурі обстеженої дендрофлори за кількістю родів домінує відділ Покритонасінні (31 з виявлених 38). Його пріоритетність відзначено і для таких таксономічних категорій, як родини,

хоча провідними за видовим різноманіттям встановлено не лише Розові, але й Кипарисові та Соснові. З огляду на деревно-чагарникову рослинність у зелених зонах Спасо-Преображенського, Свято-Троїцького кафедральних соборів і храму Святого Миколая зростають 507, 153 та 369 її екземплярів відповідно. Перший храм характеризується переважно аборигенною дендрофлорою (63%), два інших – інтродукованою.

В упорядкуванні прихрамових територій зафіксовано чимало троянд, представлених 8 садовими групами та 27 сортами. Серед обстежених сакральних об'єктів лідером щодо застосування цієї символічної рослини встановлено Спасо-Преображенський собор.

Квіткове оформлення, залежно від храму, сформовано 15–25 декоративними видами, до того ж спільними для території трьох закладів є 6 таксонів: сульфінія гібридна, хоста подорожникова, очиток видний, традесканція віргінська, півники бородаті та хризантема корейська.

Задля підвищення декоративної привабливості території Спасо-Преображенського кафедрального собору розроблено проект реконструкції невеликої ділянки храму із збереженням наявних окремих екземплярів деревних порід і залученням до композиції таких видів рослин, як будлея Давида, скумпія звичайна, півонія деревоподібна "*Fragrant Jade*", лаванда вузьколиста, костриця овеча, роговик Біберштейна, ялівець звичайний "*Rockery Gem*", барбарис середній "*Red Jewel*", падуб звичайний, сосна гірська "*Mops*", бруслина Форчуна "*Emerald Gaiety*", барбарис Тунберга "*Chocolate Summer*". Зазначені рослини підібрано з урахуванням термінів і тривалості їх цвітіння, декоративних властивостей, належності до екологічних чинників і гармонійного поєднання в композиції.

Наступним етапом подальших наукових розвідок розглядаємо моніторинг видового складу насаджень інших сакральних місць міста Дніпро з наданням рекомендацій щодо їх оптимізації, включно з розробленням нових проектних пропозицій з часткової реконструкції озеленення.

ЛІТЕРАТУРА

[1] Бутенко В., Козачук І. Можливості використання рослин роду Костриця (*Festuca*) в озелененні. *Лісівнича освіта і наука: стан, проблеми та перспективи розвитку [електронне видання]*: збірник наукових праць VI Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, Ломжа – Малин, 21.03.2024. С. 86–90.

[2] Гайковський М. Дерево – символ відродження природи і спасіння людини: символ

дерева у християнстві. *Науковий вісник*. 2006. Вип. 16.4. С. 26–32.

[3] Дементьєва О., Бойко Т. Особливості застосування багаторічних лікарських рослин в оформленні квітників міста Херсон. *Таврійський науковий вісник*. 2021. № 118. С. 333–340. DOI: <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.118.42>.

[4] Дементьєва О., Котовська Ю., Дерконос М. Підбір асортименту декоративних рослин для озеленення храмів та соборів міста Херсон. *Збірник наукових праць ЛОГОС: Міжнар. науково-практ. конф.*, м. Страсбург, 30 жовт. 2020 р. С. 61–62.

[5] Длінна Т. «Квіт райський»: рослинна символіка спасіння у християнській культурі: публікація від 29.07.2016. *Релігійно-інформаційної служби України: вебсайт*. URL: https://risu.ua/kvit-rayskiy-roslinna-simvolika-spasinnya-u-hristiyanskiy-kulturi_n80648 (дата звернення 10.01.2026).

[6] Козурман Н. Аналіз стану озеленення прихрамових територій історичної частини міста Дніпро: кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня «Магістр»: спец. 206 «Садово-паркове господарство». Дніпро, 2025. 120 с.

[7] Котовська Ю., Омелянова В. Перспективи озеленення об'єктів спеціального призначення на прикладі території Свято-Успенського собору в м. Херсоні. *Таврійський науковий вісник*. 2021. № 118. С. 126–133. DOI: <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.118.15>.

[8] Кушнір О. Рослинна символіка у християнській релігії. *Науковий вісник*. 2004. Вип. 14.8. С. 355–358.

[9] Ладнюк М. Сакральний простір в архітектурно-ландшафтній організації міста. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук.-техн. збірник*. Київ: КНУБА, 2018. Вип. 51. С. 276–285.

[10] Литвиненко В., Величко Ю. Озеленення та благоустрою території церкви с. Іскрене Звенигородського району. *Сучасний стан та перспективи розвитку лісового і садово-паркового господарства: матер. Всеукраїнської науково-практичної Інтернет конференції (13 листопада 2024 року)*, Умань: Уманський НУС, 2024. С. 31–32.

[11] Міщенко О. Закономірності розташування та функціонування храмових та монастирських ландшафтів у структурі міста. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного ун-ту ім. Володимира Гнатюка. Серія: Географія*. 2022. №1. С. 120–128. DOI: <https://doi.org/10.25128/2519-4577.22.1.15>.

[12] Мозгова І. Способи розмноження ялівцю козацького *Juniperus sabina* L. та використання його в озелененні. *Актуальні питання садово-паркового господарства: матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (до 10-річчя з Дня заснування кафедри садово-паркового господарства, 6 червня 2017 року)* Умань: Уманський НУС, 2017. С. 37–39.

[13] Монарх В., Оплаканська А. Дослідження таксономічних, морфологічних та біолого-екологічних особливостей видів альпійської флори для створення проектних пропозицій влаштування кам'янистих садів. *Таврійський науковий вісник*. 2024. № 136. Ч. 2. С. 300–305.

[14] Настека Т., Лагутенко О., Шевченко В., Божко Е., Ожинська Ю. Впровадження вічнозелених представників дендрофлори в озеленення прибудинкових територій Київщини. *Екологічні науки*. 2022. № 3 (42). С. 222–225. DOI: <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2022.eco.3-42.37>.

[15] Панцирева Г., Матусяк М., М'ялковський Р., Петрище О. Перспективи використання лаванди вузьколистої в озелененні Поділля. *Сільське господарство та лісівництво*. 2023. № 28. С. 151–163. DOI: [10.37128/2707-5826-2023-1-10](https://doi.org/10.37128/2707-5826-2023-1-10).

[16] Панцирева Г., Циганська О., Матусяк М., Оплаканська. А. Перспективи озеленення об'єктів спеціального призначення на прикладі території Храму Трьох Святителів ВНАУ. *Сільське господарство та лісівництво*. 2024. № 33. С. 169–184. DOI: [10.37128/2707-5826-2024-2-14](https://doi.org/10.37128/2707-5826-2024-2-14).

[17] Парубок М., Мамчур Т., Свистун О. Особливості організації зеленого простору на цвинтарях. *Актуальні питання садово-паркового господарства: матеріали наук.-практ. інтернет-конф. (до 10-річчя з Дня заснування кафедри садово-паркового господарства, 6 червня 2017 року) Умань: Уманський НУС, 2017. С. 41–43.*

[18] Решетюк О., Філіпенко А. Барбариси (рід *Berberis* L.) у декоративному озелененні. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2018. Т. 28. № 2. С. 64–67.

[19] Роговський С. Особливості форсування та озеленення сакрального ландшафту та прикладі храмового комплексу в селі Буки Сквирського району Київської області. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.9. С. 44–49.

[20] Сидор М. Облаштування внутрішнього простору та навколишнього середовища придорожніх каплиць Галичини. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2008. Вип. 18.12. С. 187–191.

[21] Словник символів культури України / за ред. В. Коцура та ін. Київ: Міленіум, 2002. 260 с.

[22] Yong Hee Kim, In Hwan Hwang, Joo Young Hong, Sung Chan Lee. Effects of vegetation on soundscape of an urban religious precinct: Case study of Myeong-dong cathedral in Seoul. *Building and Environment*. 2019. Vol. 155. P. 389–398. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2019.03.046>.

REFERENCES

[1] Butenko, V. & Kozachuk, I. (2024). Mozhlyvosti vykorystannia roslin rodu *Kostrytsia* (*Festuca*) v ozelenenni. *Lisivnycha osvita i nauka: stan, problemy ta perspektyvy rozvytku* [Possibilities of using plants of the genus *Festuca* in landscaping]. *Lisivnycha osvita i nauka: stan, problemy ta perspektyvy rozvytku – Forestry education and science: status, problems, and prospects for development*: Proceedings of the VI International Scientific and Practical Internet Conference. (Part 1), (pp. 86–90). Lomzha: MANS [in Ukrainian].

[2] Haikovskiy, M. (2006). Derevo – symbol vidrozhennia pryrody i spasinnia liudyny: symbol dereva u khrystianstvi [The tree – a symbol of nature's rebirth and human salvation: the symbol of the tree in Christianity]. *Naukovyi visnyk – Scientific Bulletin*, (16.4), 26–32 [in Ukrainian].

[3] Dementieva, O. & Boiko, T. (2021). Osoblyvosti zastosuvannia bahatorichnykh likarskykh roslin v oformlenni kvitnykiv mista Kherson [Peculiarities of using perennial medicinal plants in the design of flower beds in the city of Kherson]. *Tavriiskiy naukovyi visnyk – Tavriya Scientific Bulletin*, 118, 333–340. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.118.42> [in Ukrainian].

[4] Dementieva, O., Kotovska, Yu. & Derkonos, M. (2020). Pidbir asortymentu dekoratyvnykh roslin dlia ozelenennia khramiv ta soboriv mista Kherson [Selection of decorative plants for landscaping churches and cathedrals in the city of Kherson]. *ΛΟΓΟΣ– LOGOS: Proceedings of the Conference Title* (pp. 61–62). Retrieved from <https://doi.org/10.36074/30.10.2020.v1.20> [in Ukrainian].

[5] Dlinna, T. (2016). "Kvit raiskyi": roslinna symbolika spasinnia u khrystianskii kulturi ["Paradise Flower": Plant Symbolism of Salvation in Christian Culture]. *Relihiino-informatsiina sluzhba Ukrainy–Religious Information Service of Ukraine: website*. Retrieved from https://risu.ua/kvit-rayskiy-roslinna-simvolika-spasinnia-u-hristiianskiy-kulturi_n80648 [in Ukrainian].

[6] Kozurman N. (2025). Analiz stanu ozelenennia prykhramovykh terytorii istorichnoi chastyny mista Dnipro [Analysis of the state of greening of the areas surrounding churches in the historic part of the city of Dnipro]: kvalifikatsiina robota na zdobuttia osvithnoho stupenia "Mahistr": spets. 206 "Sadovo-parkove hospodarstvo". Dnipro: DDAEU. Master's thesis [in Ukrainian].

[7] Kotovska, Yu. & Omelianova, V. (2021). Perspektyvy ozelenennia ob'ektiv spetsialnoho pryznachennia na prykladi terytorii Sviato-Uspenskoho soboru v m. Khersoni [Prospects for landscaping special-purpose facilities using the example of the territory of the Holy Assumption Cathedral in Kherson]. *Tavriiskiy naukovyi visnyk – Tavriya Scientific Bulletin*, 118, 126–133. <https://doi.org/10.32851/2226-0099.2021.118.15> [in Ukrainian].

[8] Kushnir, O. (2004). Roslynnna symbolika u khrystianskii religii [Plant symbolism in the Christian religion]. *Naukovyi visnyk – Scientific Bulletin*, (14.8), 355–358 [in Ukrainian].

[9] Ladniuk, M. (2018). Sakralnyi prostir v arkhitekturno-landshaftnii orhanizatsii mista [Sacral space in the architectural and landscape organization of the city]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia – Current problems of architecture and urban planning*. K.: KNUBA, 2018. (Issue 51), (pp. 276–285). Retrieved from <https://library.knuba.edu.ua/books/zbirniki/01/2018/201851.pdf> [in Ukrainian].

[10] Lytvynenko, V. & Velychko, Yu. (2024). Ozelenennia ta blahoustroiu terytorii tserkvy s. Iskrene Zvenyhorodskoho raionu. [Landscaping and improvement of the church grounds in the village of Iskrene, Zvenyhorodsky district]. *Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku lisovoho i sadovo-parkovoho hospodarstva – Current status and prospects for the development of forestry and landscaping*: Proceedings of the All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference. Uman: Uman NUH, 2024, (pp. 31–32) [in Ukrainian].

[11] Mishchenko, O. (2022). Zakonomirnosti roztashuvannia ta funktsionuvannia khramovykh ta monastyrskykh landshaftiv u strukturi mista [Patterns of location and functioning of temple and monastery landscapes in the structure of the city]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho un-tu im. Volodymyra Hnatiuka – Scientific notes of the Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University*, 1, 120–128. <https://doi.org/10.25128/2519-4577.22.1.15> [in Ukrainian].

[12] Mozghova, I. (2017). Sposoby rozmnozhenia yalivtsiu kozatskoho Juniperus sabina L. ta vykorystannia yoho v ozelenenni [Methods of propagating Juniperus sabina L. and its use in landscaping]. *Aktualni pytannia sadovo-parkovoho hospodarstva – Current issues in gardening and landscaping: Proceedings of the Scientific and Practical Conference dedicated on the 10th anniversary of the founding of the Department of Horticulture and Landscaping*. Uman: Uman NUH, 2017, (pp. 37–39) [in Ukrainian].

[13] Monarkh, V. & Oplakanska, A. (2024). Doslidzhennia taksonomichnykh, morfolohichnykh ta bioloho-ekolohichnykh osoblyvostei vydiv alpiiskoi flory dlia stvorennia proiektnykh propozytsii vlashtuvannia kamianystykh sadiv [Research into the taxonomic, morphological, and biological-ecological characteristics of alpine flora species for the creation of project proposals for the construction of rock gardens]. *Tavriiskyi naukovyi visnyk – Tavriya Scientific Bulletin*, 136. Issue 2, 300–305 [in Ukrainian].

[14] Nasteka, T., Lahutenko, O., Shevchenko, V., Bozhko, E. & Ozhynska, Yu. (2022). Vprovadzhennia vichnozelenykh predstavnykiv dendroflory v ozelenennia prybudynkovykh terytorii Kyivshchyny [Introduction of evergreen representatives of dendroflora into the landscaping of residential areas in the Kyiv region]. *Ekolohichni nauky – Environmental sciences*, 3 (42), 222–225. <https://doi.org/10.32846/2306-9716/2022.eco.3-42.37> [in Ukrainian].

[15] Pantsyрева, H., Matusiak, M., Mialkovskiy, R. & Petryshche, O. (2023). Perspektyvy vykorystannia lavandy vuzkolystoi v ozelenenni Podillia. [Prospects for the use of narrow-leaved lavender in landscaping in Podillia]. *Sil'ske hospodarstvo ta lisivnytstvo – Agriculture and forestry*, 28, 151–163. DOI: 10.37128/2707-5826-2023-1-10 [in Ukrainian].

[16] Pantsyрева, H., Tsyhanska, O., Matusiak, M. & Oplakanska, A. (2024). Perspektyvy ozelenennia ob'ektiv spetsialnoho pryznachennia na prykladi terytorii Khramu Trokh Sviatyiteliv VNAU [Prospects for greening special-purpose facilities using the example of the Three Saints Temple territory at VNAU]. *Sil'ske hospodarstvo ta lisivnytstvo – Agriculture and forestry*, 33, 169–184. DOI: 10.37128/2707-5826-2024-2-14 [in Ukrainian].

[17] Parubok, M., Mamchur, T. & Svystun, O. (2017). Osoblyvosti orhanizatsii zelenoho prostoru na tsvyntarakh. *Aktualni pytannia sadovo-parkovoho hospodarstva – Current issues in gardening and landscaping: Proceedings of the Scientific and Practical Conference dedicated on the 10th anniversary of the founding of the Department of Horticulture and Landscaping*. Uman: Uman NUH, 2017, (pp. 41–43) [in Ukrainian].

[18] Reshetiuk, O. & Filipenko, A. (2018). Barbarysy (rid Berberis L.) u dekoratyvnomu ozelenenni [Genus Berberis L. in Decorative Landscaping]. *Naukovyi visnyk NLTU – Ukrayna Scientific Bulletin of UNFU*, 28 (2), 64–67. <https://doi.org/10.15421/40280211> [in Ukrainian].

[19] Rohovskyi, S. (2011). Osoblyvosti forsuvannia ta ozelenennia sakralnoho landshaftu ta prykladi khramovoho kompleksu v seli Buky Skvyrskoho raionu Kyivskoi oblasti [Features of the fortification and greening of the sacred landscape and the example of the temple complex in the village of Buki, Skvyra district, Kyiv region]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of the National Forestry University of Ukraine*, (21.9), 44–49 [in Ukrainian].

[20] Sydor, M. (2008). Oblashtuvannia vnutrishnoho prostoru ta navkolyshnoho seredovyshcha prydorozhnykh kaplyts Halychyny [Arrangement of the interior space and surroundings of roadside chapels in Galicia]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy – Scientific Bulletin of the National Forestry University of Ukraine*, (18.12), 187–191 [in Ukrainian].

[21] Kotsura, V. (Eds.) (2002). *Slovnnyk symboliv kultury Ukrainy* [Glossary of Ukrainian cultural symbols]. Kyiv: Millennium [in Ukrainian].

[22] Yong Hee Kim, In Hwan Hwang, Joo Young Hong & Sung Chan Lee (2019). Effects of vegetation on soundscape of an urban religious precinct: Case study of Myeong-dong cathedral in Seoul. *Building and Environment*, 155, 389–398. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.buildenv.2019.03.046>.

ABSTRACT

Kozurman N., Ilchenko L., Mylnikova O. Landscaping of the temple areas of the historical part of Dnipro City

The publication describes the landscaping of three Dnipro temples.

The purpose is to study and analyze the tree-shrub and flower vegetation of the temple areas of the historical district of Dnipro City, and to provide recommendations for its improvement.

Methodology. Route survey of the territory, inventory of green spaces, methods of measurement and comparison, synthesis and analysis were applied. The Realtime Landscaping Architect program was chosen to create the landscaping project.

Results. The range of dendroflora and floral decoration of the green areas of the Transfiguration Cathedral, the Holy Trinity Cathedrals and the Church of St.

Nicholas has been installed. Species of trees (Aesculus hippocastanum L., Betula pendula Roth., Buxus sempervirens L., Picea pungens Engelm. "Glauca") and flower plants (Petunia hybrida hort. ex E. Vilm. "Surfinia", Sedum spectabile Boreau, Hosta plantaginea (Lam.) Asch., Tradescantia virginiana L., Chrysanthémum × koreanum Nakai, Iris barbata) common to three churches have been identified. It was found that the family Rosaceae Juss is characterized by the largest overall taxonomic representation. The species diversity of tree-shrub vegetation in terms of numerical composition within each of the investigated temple territories is highlighted. Attention is focused on the groups of roses growing here and their sacred significance. Quantitative indicators of the local and introduced dendroflora of the three temples are given. The landscaping project for an abandoned area on the territory of the Transfiguration Cathedral was proposed with the following range of plants: Buddlejia davidii Franch, Cotinus coggygia Scop., Paeonia × suffruticosa Andrews, Berberis thunbergii DC, Euonymus fortunei Hand.-Maz., Pinus mugo Turra, Ilex aquifolium L., Berberis × media Ahrendt, Juniperus sabina L., Cerastium biebersteinii DC., Lavandula angustifolia Mill., Festuca ovina L. The feasibility of selecting certain ornamental plants is substantiated.

Scientific novelty. For the first time, the species range of dendroflora and floral vegetation of the temples of the historical part of Dnipro City was determined and a landscaping project for one of the locations of the Transfiguration Cathedral was developed.

Practical relevance. The obtained results can serve as a basis for optimizing the green areas of the examined churches in order to increase their functional value and decorativeness.

Key words: landscaping, temple territory, cathedrals, dendroflora, plant species.

AUTHOR'S NOTE:

Kozurman Natalia, Master's degree, specialty "Landscape Gardening", Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, Ukraine, e-mail: kozurman030303@gmail.com, orcid: 0009-0009-7037-8379.

Ilchenko Larysa, Candidate of Agricultural Sciences, Associate Professor at the Department of Garden and Park Art and Landscape Design, Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, Ukraine, e-mail: ilchenko.l.a@dsau.dp.ua, orcid: 0000-0002-2921-9933.

Mylnikova Olga, Candidate of Biological Sciences, Associate Professor, Associate Professor at the Department of Garden and Park Art and Landscape Design, Dnipro State Agrarian and Economic University, Dnipro, Ukraine, e-mail: olgadnepri@i.ua, orcid: 0000-0001-9393-0319.

Дата першого надходження статті до видання: 27.01.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.02.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 24.04.2026

Стаття поширюється на умовах ліцензії відкритого доступу CC BY 4.0

